

Naost de beide al numde boekies verschenen van zien haand nog: *Geschiedkundige aantekeningen over de Stellingwerven en omstreken* (1920) en *Schetsen uit Friesland* (1892). Et eerstnumde boek was een uutfite van de „Vereeniging voor Heimstudie der Stellingwerven”. Popping is zels ok bestuurslid west van de „Vereeniging” en wel van 21 september 1918 tot 24 juni 1926.

Ok moe'n we nog even melding maeken van et feit dat Popping in 1905 mit vier ere meensken (te weten E. Posthumus Sz., P. J. Tiesinga, K. J. Luiting en S. v. d. Zee) V.V.V./Plaetselik Belang Oosterwoolde oprichtte. Hi'j wodt zels de eerste siktaoris en blift dat tot 14 maart 1916 as hi'j bedaant.

In 1927 raekt Popping op 74-jaorige leeftied weg. In een „In Memoriam” van L. de Jong staot o.e.: „Gerust kan men zeggen, dat met Popping een historicus van de Stellingwerven is heengegaan, die op de Provinciale Bibliotheek te Leeuwarden, in gemeentehuizen, in schrifturen van heinde en ver, uit persoonlijke besprekingen met ouden van dagen, uit het bezoeken van plaatsen uit vroeger tijden zijn materiaal verzamelde om dat te rangschikken en later in boek of krant mede te deelen aan velen. Ook als journalist wist Popping den goeden toon aan te slaan voor zijn Ooststellingwerfers, die hij in hun doen en laten, in hun mentaliteit op en top kende, terwijl hij hun „landstaal” verstond als geen ander en de eigenaardigheden daarvan zoo juist ter plaatse wist te brengen”.

Pieter Jonker.

Bron: De collectie J. H. Popping, documentaasiecentrum van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, Bongheer 1, Oosterwoolde (los: mae t/m vr van 8 tot 17 ure).

Wat gien kwaod kan, kan vaeke ok gien goed.

Oene Bult.

De eerste Stellingwarver riempies

Veur zoveer now bekend bin de volgende vijf gedichten et eerste schriftelike Stellingwarfs. Alle vijf gedichten bin plaetst in de Friesche Volksalmenak. Veur ere Oost-Nederlaanse streeктаelen ligt vaeke et beginpunt ok bij zoksoorte almenakken. De gedichten bin van S. L. Brug, een schoelemeester, die o.e. in Koudum an schoele ston.

De belaadden Aôren.

(Oost- en West-Stellingwarver dialekt.)

En aoddlik jonge heêr zag rogge op è akker staôn,
Waôrvan veule aôren regt naôr zún en wolken rezen.
„O!” sprak hy: „wat is dat toch overheêrlik graôn:
’t Zal staarker wis as ginder ’t kroemgebeugen wezen.”
„Nee,” antwaôrdt hem en lompe boerejongen;
„Die regte aôren maeken trotse bokkesprongen,
En dreaggen niks in ’t heufd, as mennig aoddlik heêr;
Maôr de aandre rogge buúgt zoo zwaôr belaadden neêr.”

H....

B.

De belaadden Aôren

*In: Friesche Volksalmenak voor het jaar 1846, elfde jaargang,
Sneek, 1845, blz. 155.*

Eigen Heerd is Gâold weerd.

(Oost- en Weststellingwerwer dialekt.)

Niet buten huus zuuk ik 't gelok,
Mâor wel an eigen heerd:
Dâor bin ik bliede en waârk er drok
Of rust as 't mij hegeert.
'k Eet dâor mit eigen kiend en wief; —
Dan smeakt het eêrst: waânt 'k hê ze lief.

Bij vrenden is men bleu; — en dâor
Outkomt oöns ligt en wâord,
Dat hiel niet past, al is 't ok wâor, —
Dat nied of hâot zels boart.
En thuus, al liekt het regt verkeerd
Dâor mient men 't goed an de eigen heerd.

Dâor zit en stâot en blijft en gâot
Men nâor zien eigen lust; —
Bij vrenden vrâogt men hoe 't dâor stâot;
Al wâilgt oöns ok de rust,
Al smeakt oöns 't eten wâorliek slecht, —
Elk zêugt dat hij er niks van zegt.

Mis ik uut vrenskop de eigen heerd
Dan weënsk ik die weërom.
Nog laänk blicv' die mij alles weerd,
Tot griezen âolderdom:
Waânt zuuk ik 't beter buten huus
Dan vien ik 't zelden; — veaker kruus.

't Was ok in de âolde goede tied
En deugd bij 't vêurgeslaächt;
En vâolgt het nâogeslaächt zoks niet
Dan meakt het oöns veraächt.
Dat dus zoo laänk de weëreld stâot
Gien huuslikheid verlêuren gâot! —

Harlingen.
1842

S. T. BURG.

Eigen heerd is gâold weerd
In: Friesche Volksalmenak voor het jaar 1843,
achtste jaargang, Leeuwarden, 1842, blz. 149-150.

 Soemmer van 1837.

(Oost- en Weststellingwerper Dialekt.)

• **M**ien beûi hê 'k dreug' en wel in huus,
Mien rogge kaan 'k haost meeijen;
De boekweite is niet aal te pluus,
De knollen moe 'k nog zeeijen;
Van 't veurjâor ha 'k het lang' niet docht,
Dat mij mien laand zoo veule opbrogt.

't Was lange kaold, — doew vreur 't zoo staark,
Krekt of er niks zol gruijen;
En nou! — is 't niet en wonderwaark
Hoe we alles zeâggen gruijen?
't Is krek zoo vroom as anders kloar;
De Heere is goed, — dat is moâr woâr! —

Mien koenen geven fiks, en veur
De botter kon 'k goed beuren;
Zie loopen nou nog buten deur,
Doâr hezze 't noâ beheuren.
'k Hê greus genoeg; dat is en zâek,
Die veurdiel geeft en groot vermâek.

Mien appelboomen bin zoo vol, —
De toekken kun 't niet dreeggen.
Mien skâopen geven vrij wat woll'
En lâomen as en zegen.
Mien wief en kienders, zond en staark,
Doen deâglike blyede mit mij 't waark.

Wat groote heer kan 't beter goân
As mij, bij zoo'n gelok?
Niet greâg wo 'k mit hom ommestoân;
Al he'k 't somtieds wat drok.
Ik eet mit smâek en sloâp goed uut,
Tot mij mien wieffien wakker tuut.

S. B.

De Zoemmer van 1837
In: Friesche Volksalmenak voor het jaar 1838,
vierde jaargang, Leeuwarden, 1837, blz. 138-139.

Mien Geboortepleats.

(Oos:- en Weststellingwerver Dialekt.)

De pleats daôr iens in vruger deâgen
Mien ooggen 't locht veur 't eêrste zeâgen, —
Mien mem my onder 't harte dreug, —
Mien heit zoo bliede naôr my vreug, —
Dat aôrd! — o! 'k deânk er iewig an
Al is 't dâ 'k daôr niet wonen kan.

Die hossen, kaâmpen, leânem, tûneu, —
Die akkers die veurdielig grunen, —
Die brengen my zoo bliede in 't zin,
Hoe 'k daôr, as kiend, bij aôldermin,
Genuug'liek speulde as kleine knaôp,
Tot my vermuuidheid brogt in slaôp.

Daôr gruuid ik op bij vaôlk en vrenden;
Daôr kend' ik doew nog gien ellenden;
In skoele, an toôfel en bij 't spul
Vund ik gelok; — elkien was gul
En wol mien bliedskop greâg bewaarken,
Mien wiesheid mit mien deugd verstaarken.

Zoo was het daôr wel van te veuren, —
Maôr nou! — mien vreugde is daôr verloreu,
Zoo 'k daôr mien oog naôr 'k kaarkhof slaô,
En daôr de greaven zuken gaô
Van heit, — van men, — van zusters, vrenden, —
Van speulkamm'raôden en bekenden! . . .

Daôr staô ik dan allien te kriêten
In 't aôrd daôr 'k zoo mien jeugd mogt sliêten!
Al d' aand'ren rusten daôr in 't stof! —
Niet ieu' dreugt meêr mien traônen of! . . .
Hier in dit aôrdske traônendal
Is 't niet dâ 'k ze ooit weêr vienen zal! —

In d'iew'ge zaoligheid daôrboven
Hoop 'k iens mit heur mien God te loven!
Maôr mien geboortepleats is nou
Veur my en aôrd van treurige rou; —
Die zie ik nou zoo greâg niêt weêr;
Maôr vraôg om troost an God den Heer!

Koudum 18¹/₁₀39.

S. L. B.

Mien geboortepleats

*In: Friesche Volksalmenak voor het schrikkeljaar 1840,
vijfde jaargang, Leeuwarden, 1839, blz. 75-76.*

Nijjaorsweensk.

(Oost- en Weststellingwerper Dialect.)

Wat vleug dat jâor wêer hâostig henne, —
En 't nije liekt zoo laänk.
't Is zâek dat elk an brâofheid wenne,
Dâordeur zien Skepper daänk:
Waânt iens komt toch het leste jâor, —
En vaält de boom, dan leijt hj dâor!

Mâor 'k weensk elkien nog mennig keër
En nij, gelokkig jâor.
Veur ziekte en pienen zûerg de Heër!
Dat doe hj zunneklâor!
An jonk en âold, an aärm en riek
Weensk ik dat 's Heeren geunst regt blik'.

'k Weensk alle meensken 't zâoligst lot
Dat hier de weëreld gefit!
Gien raämp, gien zoer, gien smâod, gien spot

Weensk ik dat ooit hêur treft.
In daänkbre bliedkop leev' men mâor
Van keunik tot an bedelâor.

Gien âolder kriete om kienders dood; —
Gien kiend dat âolders staärven!
Gien aärme kleagge om braänd en brood:
Wat zol de rieke aärven
As hij allien veur skatten waarkt
En aärme naosten niet verstaärkt? —

Deur brâofheid, liefde en wâore deugd
Winne ieder jâor in zegen!
Het hiele meensdom meër verheugd,
Tot Godsdienst meër genegen,
Leev' vroom of læete in zaoligheid
Dan iens bij God in de iewigheid!

Harlingen,
1841.

S. L. BRUG.

Nijjaorsweensk
In: *Friesche Volksalmenak voor het jaar 1842,*
zevende jaargang, Leeuwarden, 1841, blz. 124-125.

De H. J. Bergveld-pries

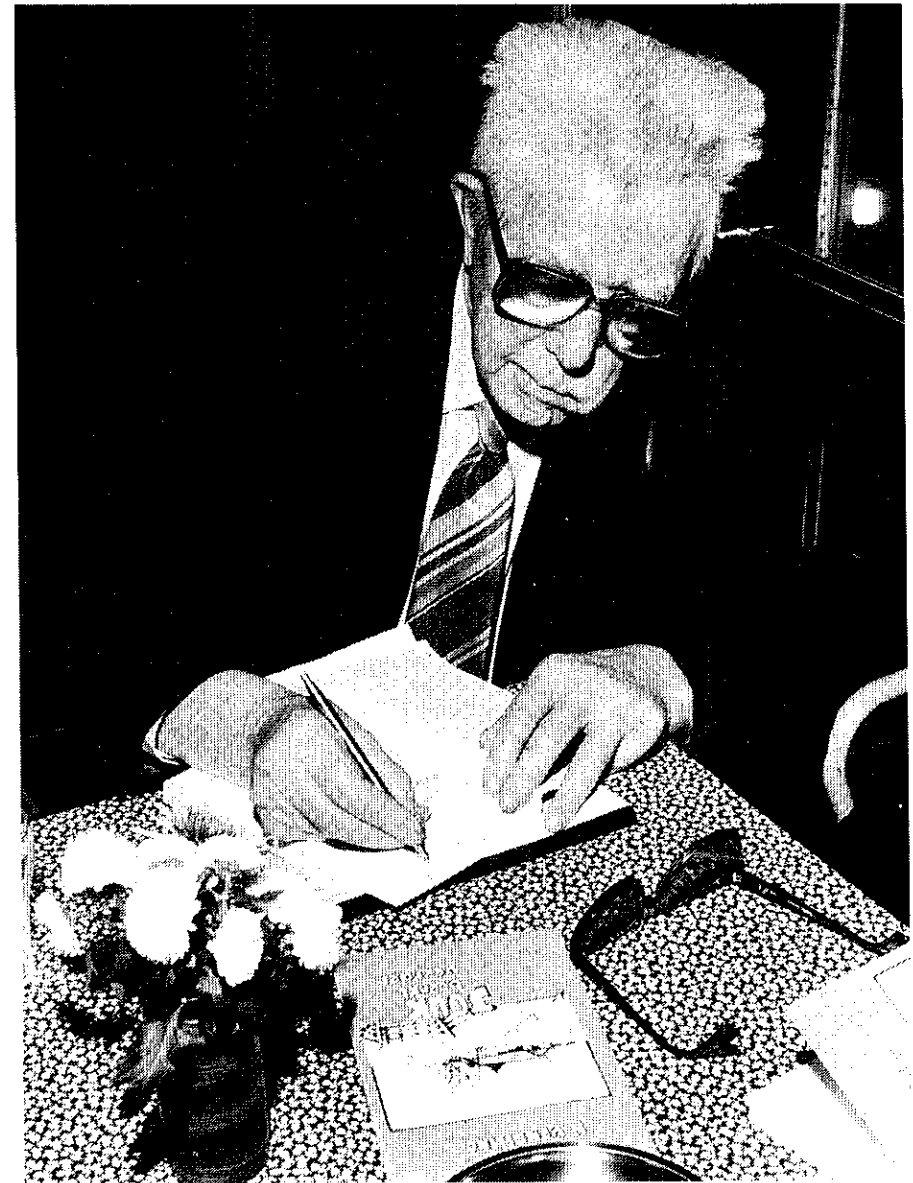
Op 17 november 1982 rikte dr. T. H. Oosterwijk, de burgemeester van Oost-Stellingwarf, de H. J. Bergveld-Pries uut aan de schriever Hendrik Vondeling. Dat gebeurde in et gemientehuus van West-Stellingwarf in Wolvege. Veur de utrikkinge hul dr. Oosterwijk een toespraoke, die we hierbi'j ofdrokken.

D'r is vanaovend al hiel wat zegd over et Stellingwarfs en over Bergveld, en ik hoeve daar niet zo veule an toe te voegen. Et zol Bergveld deugd daon hebben en hi'j zol him vereerd vuuld hebben, dat d'r een pries naor him vernuumd is, juist omdat hi'j de eerste west het die et besef hadde dat d'r wat daon wodden mos om oonze streektael in leven en in ere te hollen. En dat de eerste die disse pries kriegen zol, een man is die hi'j jaoren kend hadde en mit wie hi'j in zien daegelikse leven ok jaoren lange te maeken hadde, mit wie hi'j ok in de bange tieden van de oorlog tegen de Duitsers tegere opwarkt hadde, zol him, geleuf ik, nog meer deugd daon hebben. Veur al ok omdat et wark waarveur Hendrik Vondeling disse pries now krigt, krek ok weergeft veur as wat Bergveld in zien boekien „De Stellingwervers en hun dialect” - van huus uut een lezing veur et Drents Genootschap - weergeft. Et het aenlik dezelde achtergrond as waarover Vondeling schriift.

Bergveld nuumt in zien boek et Stellingwarfs gien dialect mar een streektael, en hi'j komt op veur de weerden, niet allieand van die streektael, mar ok veur de aandere culturele weerden van oons Stellingwarver volk. En hi'j nuumt die ok.

Vondeling dót in zien boeken haost etzelde. Ok hi'j schriift over hoe et vrogger toegang en hoe et wodden is. Bi'j beide bliekt dat d'r nogal wat verleuren gaon is. Mar de vraoge is wel of wi'j daar altied zoveule spiet over hebben moeten. De maatschoppi'je veraandert en daorin de meenske. Wi'j leven niet in een museum en elke tied het weer zien eigen weerden. Wi'j meugen daarbi'j niet vergeten dat wi'j deur de ontwikkelings mit meensken uut alderhaande streken en lanen in kontakt kommen. In de tied doe Vondeling, mar ok ikzels, schoelejongen weren, was et haost uutzundering aj' buten jow eigen streek kwammen. Ik wete nog hiel goed dat et schoelereisien veur de vijfde en zesde-klassers van de legere schoele in mien tied - dat was dus zo in 1935 - beston uut een driedaegs reisien naor Amsterdam. Dat was een gebeurtenis, want et was veur veer uut de meersten de eerste keer dat ze buten de gemiente kwammen, ja dat ze mit een bus reisden. En dan niet te vergeten, hoeveule meesken uut aandere dielen van oons laand bin wel niet naor hier kommen.

Deur al disse veraanderings, die ik mar evenpies anstippen kan, komt een streekcultuur onder druk. Dat gaot mit elke streekcultuur zo, ok mit et Fries. Daoromme allienig al is et jammer dat et perveenciaol bestuur van Friesland

*Prieswinner Hendrik Vondeling „an et wark”.
(Foto: J. H. Spijkervet, 20 november 1982).*

mient oons een stok Friese kultuur opdringen te moeten deur op de schoelen les in et Fries verplichten te willen. Et betekent naor mien miening, dat oonze Stellingwarver kultuur, mit zien eigen tael, zien eigen geschiedenis, zien eigen gebuiken en gewoonten, en nuum mar op, nog meer onder drok komt.

Daoromme is een Schrieversronte van onnuumlike betekenis; daoromme ok is et wark van de Stellingwarver schrievers van niet te overschatten weerde. Et Fries beleeft een opleving, omdat haost niet iene in Frieslaand him meer schaemt Fries te praoten. Zo moet et ok bi'j oons gaon mit et Stellingwarfs. De eerste woorden die ik van mien moeder heurde, weren Stellingwarver woorden. En niet iene hoeft him te schaemen veur de tael die hi'j van zien moeder leerd het, want dan zol hi'j him veur zien moeder schaemen.

Naor mien miening moeten wi'j ok tegen disse achtergrond de Bergveldpries zien. Et is een officiële erkenning van de weerde van oonze eigen streektael. Ik zee al dat de benaeming van de pries an Bergveld toekomt en dat de beslissing disse pries de eerste keer toe te kennen an Hendrik Vondeling, naor mien miening een goeie beslissing is. Juust ok omdat Hendrik Vondeling him op bestuurlik gebied zoe'n groot antal jaoren inzet het veur et volk van Oost-Stellingwarf.

Boeke-overzicht

Sund de oprichting in 1972 het de Stichting Stellingwarver Schrieversronte him doende hullen mit et uitgeven van boeken in et Stellingwarfs. An now toe verschenen d'r 27 boeken. Van 8 boeken verscheen een twiede drok en van ien boek een dadde drok. Op et heden bin zesse uutverkocht.

De boeken kuj' bestellen bi'j alle boekwinkels en rechtstreeks bi'j de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, Postbusse 138, 8430 AC Oosterwoolde, till. 05160-4533. Et kantoor op 'e Meulehoeve, Bongheer 1, Oosterwoolde is los op warkdaegen van 8.00-17.00 ure.

- 1971**
haast: BERGVELD, H. J., *De Oolde Pook. Verhaelen en riempies in de Stellingwarver tael* bi'j mekeer brocht deur Henk Bloemhoff. ISBN 90 6466 001 8*
- 1972**
november: JOUK, *Een haandvol speulgoed. Veertig riempies en een stokmennig kotte verhaelen in et Stellingwarfs.* ISBN 90 6466 004 2
- 1974**
4 oktober: VEENSTRA, JOHAN, *Wilde Gaanzen. Verhaelen en riempies in de Stellingwarver tael.* ISBN 90 6466 003 4*
- 15 november: BLOEMHOFF, HENK, *Foddelpennerij. Teksten van lieties, riempies, gedichten in de Stellingwarver tael.* ISBN 90 6466 002 6*
- 1975**
7 meie: Piepmoes. *Een bundel kienderlieties in de Stellingwarver tael.* ISBN 90 6466 0107
- 1976**
13 november: BERGVELD, H. J., *Klaeterjaegers. Riempies, verhaelen, tenielstokkies en godsdienstig wark in de Stellingwarver tael bi'j mekeer brocht deur Henk Bloemhoff.* ISBN 90 6466 005 0*
- 1977**
meitied: Twiede drok BERGVELD, H. J., *De Oolde Pook.**
meitied: Twiede drok VEENSTRA, JOHAN, *Wilde Gaanzen.**
3 september: VEENSTRA, JOHAN, *Fluitekruud. Verhaelen.* ISBN 90 6466 006 9

- 1978**
september: *Onder eigen volk. Wark uut de jaoren 1970-1976 van 24 Stellingwarver schrievers.* Onder redaktie van P. Jonker, Z. Kuiters-Keizer, J. W. Nijholt en K. van der Weg.
ISBN 90 6466 007 7
- 1979**
31 maart: BULT, OENE, *In et honderd. Een boekien vol mit eigenwiesheden.* ISBN 90 6466 009 3*
15 september: VEENSTRA, JOHAN, *As de wilde roze bluuit.* Gedichten.
ISBN 90 6466 008 5
13 oktober: VONDELING, HENDRIK, *Haarm. Verhael uut et Stellingwarver boereleven begin 20e ieuw.*
ISBN 90 6466 011 5*
haast: Twiede druk JOUK, *Een haandvol spelgoed.*
november: Twiede druk VONDELING, HENDRIK, *Haarm.**
- 1980**
21 april: KLINKHAEMER, PEGGY, *Sprokkels en spraankels.*
ISBN 90 6466 016 6
meitied: Twiede druk *Piepmoes.*
1 meie: FOKKE VAN LUTE (ps. F. MIDDENDORP), *Her en der deur et oolde Wolvege.* ISBN 90 6466 017 4
14 oktober: KUUNDERWAL, WUBE LAMERS VAN DE, *Mien wegen bin duistere paeden. Oolde verhaelen uut Stellingwarf.*
ISBN 90 6466 015 8
17 oktober: BULT, OENE, *Eupenings.* Vassen.
ISBN 90 6466 019 0
17 oktober: VONDELING, HENDRIK, *Haarm en Maatien. Boerken in goeie en minne jaoren.* ISBN 90 6466 018 2
20 december: HOUTMAN, HARMEN, *Weerzien.* Gedichten.
ISBN 90 6466 020 4
- 1981**
23 feberwaori: VONDELING, HENDRIK, *Oosterwoolde doe en now.*
ISBN 90 6466 022 0
28 maart: MULDER, G. P., *De voorgeschiedenis van de Verveningen in Appelsche door de Gezamentlijke Compagnons der Opsterlandsche en Ooststellingwerfsche Veenen en Vaarten.*
ISBN 90 6466 021 2
13 oktober: VEENSTRA, JOHAN, *Een vlinder van zulver.* Roman.
ISBN 90 6466 023 9
20 november: HOF-DE BOER, LAMKJE, *Van mien kaant bekeken.*
Riempies. ISBN 90 6466 026 3

- 18 december: BAKKER, M., *Et kienderboek van Jouk.*
ISBN 90 6466 025 5
18 december: Twiede druk BAKKER, M., *Et kienderboek van Jouk.*
- 1982**
27 feberwaori: BOER, LUIT J. DE, *Uut et laand van Lende en Kuunder.*
ISBN 90 6466 024 7
27 feberwaori: Twiede druk HOF-DE BOER, LAMKJE, *Van mien kaant bekeken.*
3 april: JOUK, *Wille op 'e brille. Et eerste Stellingwarver husienboek.*
ISBN 90 6466 028 x
10 juli: BLOEMHOFF-DE BRUIJN, PHILOMÈNE, *Veldnaemen van Stellingwarf. Diel 1. Ni'jhooltpae en Ni'jberkoop.*
ISBN 90 6466 027 1
4 oktober: BERGSMA, KLAAS, *Pake. Een schets uut et Berkoper volksleven in de bewarking van Zwaantje Kuiters-Keizer.*
ISBN 90 6466 029 8
4 oktober: Dadde druk HOF-DE BOER, LAMKJE, *Van mien kaant bekeken.*
20 november: VONDELING, HENDRIK, *Jouk boerkt veerder. De ommekeer in et boerebedrief.* ISBN 90 6466 030 1
26 november: Twiede druk JOUK, *Wille op 'e brille.*

* uutverkocht

Inhoold

An Henk Bloemhoff	5
Doof verhael van M. v. d. Hooftwal	7
Gedichtecyclus De taofel van Harmen Houtman	16
Westn'ijberkoop deur Dr. T. H. Oosterwijk	21
Gedichten van Jan van Overtjonger	27
Een peer odderingsprincipes die et Stellingwarfs anbelangen deur Drs. H. Bloemhoff	30
Stap mar in mevrouw deur J. W. Nijholt	37
Jan Hendriks Popping (1852-1927) deur Pieter Jonker	40
De eerste Stellingwarver riempies	49
De H. J. Bergveld-pries, toespraoke Dr. T. H. Oosterwijk	58
Boeke-overzicht	61
Verantwoording en inhoold	64

Verantwoording

De Fryske Akademy gaf toestemming veur et plaetsen van et eerste pat van de lezing van Drs. H. Bloemhoff *Een peer odderingsprincipes die et Stellingwarfs anbelangen*.

De Perveensiaole Biebeltheek in Liwwadden gaf hulpe bi'j de reprodutkie van de eerste Stellingwarver riempies.

Disse bundel wodde illestreerd mit materiaol van de keunstener Dirk Kerst Koopmans. Et bin niet alliend illestraosies uut zien Scheene-tied, mar ok uut laetere jaoren en alderdeegst ok van de laeste jaoren.

Op pagina 15, 38 en 41 bin lino-snedes ofdrokt, op pagina 2, 20 en 29 hooftgravures en op pagina 25 en op et omslag pentekenings.

Op pagina 35, 38, 48 bin aforismen van Oene Bult opneumen.

